

Українська ідея на культурницькому і
політичному етапах визвольного руху.

Завдання уроку

- Розкрити фактори, які сприяли та затримували націотворчі процеси в Україні;
- Виділити особливості українського визвольного руху II половини XIX століття;
- Вчитися встановлювати причинно – наслідкові зв'язки, працювати з джерелами інформації, робити висновки та узагальнення;
- З повагою ставитися до патріотичної діяльності представників українського визвольного руху.

План

- Націотворчі процеси у II половині XIX століття.
- Проблеми українського націотворення.
- Участь в українському визвольному русі представників різних етносів.
- Роль національної ідеї в українському відродженні.
- Особливості культурницького і політичного етапів українського відродження.
- Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро – Угорщини.

Опорні поняття

- Опорні поняття:
- Національне відродження;
- Нація;
- Українська національна ідея.

Проблемне завдання

- Правильно чи помилково стверджувати, що національна ідея є найважливішим чинником націотворення.

Опорні поняття

- Українське національне відродження – культурно – політичний процес, у ході якого народ починає відчувати себе як нація.
- Нація – територіально об'єднана етнічна спільнота, що усвідомлює історичну, культурну та економічну єдність, має спільне бачення майбутнього.

Актуалізація опорних знань

- Назвіть етапи українського визвольного руху.
- Пригадайте зміст російської панславістської і української слов'янофільської теорій.
- Чому «українське питання» стало гострою проблемою для панівних націй?

Етапи українського визвольного руху

- I етап – академічний (науковий) – до середини XIX ст. – усвідомлення існування українського народу та його культури;
- II етап – культурницький – з середини XIX ст. до середини 90-х років XIX ст. – узагальнення історичного і політичного досвіду, формування основ створення політичних партій;
- III етап – політичний – з середини 90-х років XIX ст. – усвідомлення необхідності національного суверенітету;

-
- Російська панславістська теорія:
 - Визначальна роль росіян у житті слов'янських народів;
 - Росія – прямий спадкоємець Київської Русі;
 - Відмова українцям називатися нацією.
 - Українська слов'янофільська теорія:
 - Об'єднання слов'ян у федерацію;
 - Незалежність України;
 - Рівність українців з іншими народами.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ на УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ у другій половині XIX ст.

СЕЛЯНСЬКИЙ РУХ
 Інтенсивність селянського руху (по губернях Російської імперії, землях Австро-Угорщини)

- найбільша (від 1280 до 1640 виступів)
- середня (від 280 до 765 виступів)
- слабка (від 100 до 175 виступів)
- Містків Центри масових виступів (понад 1000 осіб)

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ

- НАДДІПРЯНСЬКА УКРАЇНА
 Суспільно-політичні рухи
- Гурток "хлопоманів"
 - Українські громади
 - "Братство тарасівців" (1892 р.)
 - Студентські громади
 - Загальна українська безпартійна демократична організація (1897 р.)
 - 2-й всеукраїнський з'їзд студентських громад (1899 р.)
Створення спілки "Молода Україна"
- Українські політичні партії
- Революційна Українська партія (1900 р.)
 - Українська соціалістична партія (1900 р.)
- ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ
- Суспільно-політичні рухи
- Таємні громади "Молода Україна"
 - Руска Рада (1870 р.) Політична організація москвофілів (русофілів)
 - Народна рада (1885 р.) Політична організація народошів
 - Верховинська (Ругенська) акція-заходи угорського уряду по покращенню соціально-економічного становища населення (рубж XIX—XX ст.)
 - "Сокіл-батько" (1894 р.)
 - Спортивні товариства
 - "СН" (1900 р.)
- Українські політичні партії в Галичині
- Русько-українська радикальна партія (1890 р.)
 - Католицько-руський народний союз (1896 р.); з 1911 р. — Християнсько-суспільна партія
 - Українська соціал-демократична партія (1899 р.)
 - Українська національно-демократична партія (1899 р.)

ЗАГАЛЬНОРОСІЙСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХИ В УКРАЇНІ

- Райони, охоплені польським визвольним повстанням (1863 – 1864 рр.)
- Народницькі гуртки
- Райони, охоплені революційною діяльністю народників (1874 – 1878 рр.)
- "Південноросійський робітничий союз" (1880 р.)
- Загальноросійський з'їзд народників (1885 р.)
- "Південноросійський союз робітників" (1875 р.)
- Соціал-демократичні гуртки (1895 – 1900 рр.)
- "Союз боротьби за визволення робітничого класу" (1897 р.)
- "Союз миколаївських робітників" (1897 р.)
- "Південноросійський робітничий союз" (1896 – 1898 рр.)

Націотворчі процеси у II половині XIX століття.

- Які, на вашу думку, могли існувати фактори, які сприяли формуванню української нації?
- Опрацювати документ на с.238 – 239 (І. Лисяк – Рудицький про економічне об'єднання українських земель) і визначте:
 1. Яку роль відігравало економічне об'єднання різних регіонів України в процесі націотворення?
 2. Виділіть інші фактори, які сприяли консолідації української нації.

80% українців
проживали в Російській
імперії

Капіталістичний
розвиток зміцнював
економічні зв'язки
регіонів України

Націотворчі процеси
II половини XIX століття

Розвиток української
культури XIX ст.

Існування центрів
українського
відродження

1. Яким чином багатонаціональний склад населення України вплинув на процес націотворення?
2. Які особливості національного складу міського населення України?
3. Які особливості національного складу найманих робітників в Україні?

Основні перешкоди націотворчим процесам II половини XIX ст.

Поділ України між двома імперіями

Несприятлива соціальна ситуація

Низький культурний рівень українців

Подвійна лояльність

Комплекс малоросійства

москвофільство

Участь в українському визвольному русі представників різних етносів.

● Опрацювати п. 3 §24 – 25 (с.230 – 231)
і визначте:

1. Яку особливість українського національного руху ви можете виділити?
2. В чому це проявилось?
3. Чому в українському визвольного русі значне місце займали представники різних етносів?

Роль національної ідеї в українському відродженні.

- Основні положення української національної ідеї:
 - Українці – окремий народ, який має власну історію і культуру;
 - України та її народ «були, є і будуть»!
- ❖ Русійні сили української національної ідеї:
 - I етап - представники козацької старшини;
 - II етап – різночинці;
 - III етап – представник різних соціальних груп населення України.

Особливості культурницького етапу українського відродження.

- II етап – культурницький – з середини XIX ст. до середини 90-х років XIX ст. – узагальнення історичного і політичного досвіду, формування основ створення політичних партій.
- Основний зміст – поширення національної ідеї у народному середовищі.
- «Українофіли» - прихильники української ідеї (хлопомани та народовці).
- Ідеал українофілів – автономія України у складі Російської держави.
- Формування течій українофільства – соціалістична, народно – демократична, консервативна

Течії українофільства

```
graph TD; A[Течії українофільства] --> B[Соціалістична]; A --> C[Народно демократична]; A --> D[консервативна]; B --- E["М. Драгоманов  
Громадівський  
соціалізм"]; C --- F["Лібералізм  
Стара київська  
громада, народовці"]; D --- G["Консерватизм  
Збереження  
старих традицій,  
ідеал -  
Гетьманщина"];
```

Соціалістична

М. Драгоманов
Громадівський
соціалізм

Народно
демократична

Лібералізм
Стара київська
громада, народовці

консервативна

Консерватизм
Збереження
старих традицій,
ідеал -
Гетьманщина

Особливості політичного етапу українського відродження

- III етап – політичний – з середини 90-х років XIX ст. – усвідомлення необхідності національного суверенітету.
- Формування на основі течій українських політичних партій, які висували вимогу суверенітету України.
- Формування нової політичної течії – самостійники.

Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро – Угорщини.

- Опрацювати п.6 § 24 – 25 та визначте:
 1. Яке місце у своїх геополітичних планах відводила Україні Росія?
 2. Яке місце у своїх геополітичних планах відводила Україні Австро - Угорщина?
 3. Яке місце у своїх геополітичних планах відводила Україні Німеччина?
 4. Спрогнозуйте можливі події на території українських земель, враховуючі плани Росії, Австро – Угорщини та Німеччини стосовно України?

Закріплення

- Правильно чи помилково стверджувати, що національна ідея є найважливішим чинником націотворення.
- Виділіть основні риси етапів українського національно – визвольного руху.
- Чому «українське питання» посіло важливе місце в політиці провідних держав Європи?